

शक्रव्रतं विष्णुधर्मोत्तरे “आद्यबुद्ध्यां संपूर्णं पौर्णमास्यां नरो भुवि । सोपवासः सरेन्द्रसु देवं संपूजयेत्तथा । शचीमैरावतं वज्रं मातस्त्रिभुव नराधिपः । गन्धमात्य- नमस्कारदीपधूपाक्षयम्पदा । संवत्सरान्ते वनकञ्च दत्त्वा प्राप्नोति लोकं च परन्दरस्य । साहस्रमावाद्या नरेन्द्र- पूज्यो राजा भवेद् वा दिक्पुङ्गवो वा” । पञ्चपुं “आकाशाद्यी सभां दद्याद्देवतान्ते पयस्त्रिनीम् । शक्र- लोकमवाप्नोति शक्रव्रतमिदं चतुस्रम्” ।

शङ्करनारायणव्रतं देवीपुं “कथितं शङ्करोमाख्यं व्रतं मनसि तद्विदम् । ऋतुमिच्छास्यहन्तात विष्णुशङ्कर- र्वाप्नोति” । मत्स्यपुराण “यथा समेष्टुरन्तात तथा कार्य- म्निदं व्रतम् । किन्तु पीतानि वासांसि केशवाय प्रक- लयेत् । गन्धपुष्पं तथा धूपं सुगन्धञ्च जनादने । काण्डं पूजनरुप्यारे सङ्कुकादिरसं दधि । एतन्तो पूजयित्वा तु प्रतिमास्थानेष्वेऽपि वा । व्याहृत्य ब्रा- ह्मणो वत्स । देवेदाङ्गपारगो । यती वा व्रतसम्पन्नो जटाकाशायधारिणो । तो भोजयेद्द्विधानेन न्यूलपाणि- जनादभौ । समाप्य विधिना वत्स । सर्वकामप्रसाधको । भूमात्तं दक्षिणां विष्णुमौक्तिकं शङ्कराय च । दत्त्वा तु- व्रततो लोकौ क्रमाद्देहलये ततः” ।

शङ्कराव्रतं काठिकापुं “अथ चानेन चानेन शुभां ता- मेय चाटमीम् । सस्याध्यादित्ययोगेन प्राग्विधानेन वा नरः । किन्तु दक्षिणनेत्रस्य आस्तरश्चार्चयेद्बुधः । पद्मरागेण हेमैव योज्येदं वेपथं श्चक्षुः । नेत्रे न्यस्य कवाटापः कुङ्कुमं रक्तचन्दनम् । हस्तान् योज्य मध्ये तु हरं पूर्वदर्शयेत्” । अथ चन्द्राकारं तन्मध्ये हस्तञ्च कृत्वा हेमनिबद्धं पद्मरागं हस्तमध्ये निधाय सूर्य- रूपनेत्रं कुक्ष्यादित्यर्थः । “अभावे पद्मरागादिहेमं सर्वज्ञं योजयेत् । रुद्रवीजं परं पूतं वतस्तत्रैव सर्वदा । शुक्लमास्याम्बरं वस्त्रं नैवेद्यां च हस्तभूतम् । शेषः पूर्वविधानेन कर्त्तव्यो विधिविहारः । किल षोडश प्रकु- रीत वस्त्राणां विलिनेन्द्रसः । शङ्कराव्रतं पूज्य व्रतं गन्धञ्च पारयेत्” ।

शनिव्रतं भविष्योत्तरे “अतो वनस्य दिवसे ज्ञानमभ्यङ्गपूर्व- वम् । पात्रं देवस्य विप्राय तैश्चभ्यङ्गयेत्तमे । अस्तु संत्वस्वरं यावत् प्राप्ते शनिदिने नरः । तैवं ददाति विप्राणां कथञ्चान्यजनस्य तु । ततः संवत्सरस्थाने ग्रामे वन्य दिने पुनः । शौचघटादितं शौरं तैश्चभ्य-

विनिक्षिपेत् । नौहे वा रुद्रमये पाय हस्त्वस्त्रयुगा- न्वितम्” इत्यादि ।

शर्कराव्रतमीश्वरं पञ्चपुं “शर्कराव्रतमीं वषट्ते सर्वकल्मष- नाशिनीम् । आचुरारोम्यमैश्वर्यं ययानन्त्यं प्रजायते । साधवस्य सिते पथे वस्त्रस्यां त्रययान्वितः । प्रातःप्रातः- क्षिणेः शुक्लेः शुक्लमास्यातुषेपनः । स्थण्डिले पद्म- माक्षिण्यं कुङ्कुमेन सकर्षिकम् । तस्मिन्निधयः सवि- त्ते धूपं पुष्पं निवेदयेत् । स्थापयेद्व्रतं कुम्भा शर्करा- पात्रसंयुतम् । शुक्लवस्त्रेण संवेष्ट्य शुक्लमास्यातुषेपनैः । सहिरण्यं यथाशक्त्वा मन्त्रेणानेन पूजयेत्” इत्यादि ।

शक्रव्रतमीश्वरं भविष्यपुं “सोमस्यां सोपवासस्तु रात्रौ भुङ्क्ते तु यो नरः । जतोपवासः पञ्चरात्रं तु पञ्चम्यामेवकाच- भुक् । दत्त्वा तु संकृतं शाकं भक्ष्यभोक्त्यैः सुसंस्कृतम् । देवाय ब्राह्मणेभ्यश्च रात्रौ भुङ्क्ते वाग्यतः । याव- ज्जीवं नरः कश्चिद्व्रतमेतच्चरिष्यति । तस्य श्रीर्विजय- चैव त्रिवर्गश्च विवर्द्धते । स्मृतः स्वर्गमवाप्नोति विमान- वरमास्थितः” । “शाकं सुसंस्कृतं कृत्वा भक्ष्यभोक्तृवच- न्वितम् । दत्त्वा विप्रे यथाशक्त्वा पश्चाद्भुङ्क्ते निशि व्रती । कार्त्तिके शुक्लपक्षस्य व्याहृत्यं कुरुनन्दन ! । चतुर्भिरपि साहेस्तु पारवं प्रथमं चतुस्रम् । अगतिं कुतश्चैवात्र पूजा कार्या विभावयोः” । कार्त्तिकशुक्ल- वस्त्रस्यामारभ्य प्रतिमासं कुर्वता पुनर्मासपट्टपयस् यावत् शुक्लवस्त्रमी तस्यां तस्याञ्च पारवं कार्यम् । एकस्मिन् वर्षे वारत्नवं पारवं भवति स्वमेव वशीन्तरेषु तादृशं व्रतं यावज्जीवं कर्त्तव्यम्” ।

शान्ताव्रतमीश्वरं भविष्यपुं “साधमासि तथा शुक्ला या- चतुर्थी मङ्गीपते ! । सा सर्वशान्तिदा भित्ति शान्तिं कुप्यात् सदैव हि । मानं दानं वसिः कर्म सर्वमस्यां कृतं विभो ! । भवेत्सहस्रशुभितं प्रसादाह्वितः सदा । जतोपवासं यत्कस्यां पूजयेद्व्रतगायकम् । तस्यां होमा- दिकं कर्म भवेत्साहस्रिकं यथा । । स्वयं शुद्धपूज्यं चतुर्भिरपि सारत ! । दत्त्वा भक्त्या तु विज्ञेयं फलं साहस्रिकं वसेत्” ।

शान्तिहतीयाव्रतं गरुडपुं “हतीयायां सङ्ग्रामात् । कर्त्त- व्यञ्च व्रतं श्चक्षुः । वेदान्तभवारब्धमेतः स्वपतिं दिक्षु । । पश्चमीकादिशेरव्यैरुपसर्गैः प्रवीक्षितः । अस्यां शान्तिं प्रकुर्वीत वतवाक्काजमानसः । स्वविशुद्धं रक्षित्वा तु नरोभीजप्रजननैः । अज्ञानं नश्यत्तं कृष्यादक्षिणवित-